

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Efekt souseda a jeho vliv na volební chování v českých parlamentních volbách

Autor práce: Bc. Radek Pileček

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Autor si obecně jako hlavní cíl stanovil „prokázat vliv efektu souseda v českých parlamentních volbách v roce 2017“. Cíl byl následně rozveden a formulován jako tři dílčí výzkumné otázky, které lze stručně shrnout jako 1) v jakých lokalitách a u kterých kandidátů bylo působení efektu souseda nejvýraznější, 2) zda existují rozdíly v síle efektu souseda mezi stranami a kraji a 3) jakou podobu mají prostorové vzorce preferenčního hlasování a jakou roli hraje u efektu souseda vzdálenost od místa bydliště. Cíle jsou geograficky relevantní, protože efekt souseda je jedním z „nejgeografičtějších“ faktorů, které bývají pro studium volebního chování zkoumány, jelikož má v sobě inherentně zabudovanou prostorovou dimenzi.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Práce podává přehled o základních teoretických konceptech, které jsou ve volební geografii používány pro vysvětlení prostorové diferenciací volebních výsledků. Efekt souseda v tomto pojetí autor považuje za jeden ze specifických efektů, kterými se primárně zabývají práce využívající kontextuální přístupy k vysvětlování prostorové diferenciací volebního chování. Poměrně detailně se autor věnuje samotnému efektu souseda, jeho definici, odlišení od jiných „prostorových kontextových vlivů“, mechanismům jeho působení na voliče, faktorům ovlivňujícím jeho význam i způsobům měření jeho efektu na volební chování. Práce se také poměrně podrobně věnuje diskusi s českou odbornou literaturou. Literatura je diskutována a kriticky hodnocena.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Analytická část práce se sestává ze čtyř na sebe vzájemně navázaných kapitol, v nichž jsou používány různé metodologické postupy, které mají společné to, že jsou všechny kvantitativními analýzami agregátních dat. V praxi jde o korelační analýzy, regresní analýzy, analýzy reziduí jako indikátoru vlivu kontextuálních proměnných, hot spot a cold spot analýzy. Metody jsou zvoleny vhodně. Jednotkou sledování jsou obce. Zdrojem dat jsou výsledky voleb publikované Českým statistickým úřadem.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

V analytické části se autor diplomové práce soustředil na analýzu souvislostí mezi strukturou

obyvatel obcí a výsledky voleb. Regresní rezidua z těchto analýz autor použil jako vstupní data pro analýzu efektu souseda u starostek a starostů, kteří v parlamentních volbách v roce 2017 kandidovali za některou z devíti stran, které získaly mandáty v Poslanecké sněmovně. Analýza ukázala jasný vliv velikosti obce na sílu efektu souseda (v menších obcích byl efekt větší), a také skutečnost, že se síla efektu souseda liší u jednotlivých stran a také v jednotlivých krajích. Následně byly zkoumány prostorové shluky pozitivních a negativních reziduí u jednotlivých stran a bylo zjišťováno, nakolik k nim přispěl právě efekt souseda. V poslední analytické kapitole se autor věnoval geografické analýze preferenčního hlasování na případu kandidátů KDU-ČSL, což byla v parlamentních volbách roku 2017 politická strana s relativně největšími počty udělených přednostních hlasů kandidátům. Analýza prokázala významný efekt souseda v místě bydliště kandidáta a nelineární pokles tohoto efektu spolu s rostoucí vzdáleností od něj. Výsledky analýz byly interpretovány korektně. Výsledky analýz jsou provázány s teoretickou částí práce.

Závěry práce (odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.)

Závěry práce jsou formulovány korektně a srozumitelně. Za hlavní zjištění autor považuje tvrzení, že efekt souseda se ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 projevoval nejen územní koncentrací preferenčních hlasů do okolí bydliště konkrétních kandidátů, ale sekundárně i zvýšenou podporou příslušných politických subjektů v těchto lokalitách. Autor diplomové práce poté odpovídá na jednotlivé specifické výzkumné otázky, které si v úvodu práce kladl, a uvažuje o možném praktickém využití získaných informací.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná
Stylistická úroveň: výborná
Citační úroveň: velmi dobrá

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Délka práce je přiměřená, grafika je kvalitní.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přístupu studenta, přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Celkově hodnotím diplomovou práci jako zdařilou. Autor se orientuje v teoretické literatuře, umí kriticky diskutovat koncepty používané v politické geografii. V analýze korektním způsobem používá vhodné metody. Teoretická a analytická část práce jsou provázány.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

- 1) Domníváte se, že různá míra s jakou používají voliči jednotlivých stran preferenční hlasování, může souviset s mírou etablovanosti konkrétních stran v lokální politice? Jinými slovy, myslíte, že působení politiků kandidujících v parlamentních volbách v komunální politice zvětšuje význam efektu souseda?.
- 2) Efekt souseda byl identifikován nejen v bezprostředním místě bydliště kandidáta, ale i v obcích v blízkém okolí jeho bydliště (ačkoliv rychle a nelineárně klesá se vzdáleností). Liší se podle Vás motivy pro podporu „sousedů“ na kandidátní listině při volbách do Poslanecké sněmovny u voličů z místa bydliště a u voličů z obcí v okolí místa bydliště?

Datum: 15.6. 2020

Autor posudku: RNDr. Tomáš Kostecký, CSc.

Podpis: